

**Poikkeuksellinen säännöllinen työaika. Ensihoitopalvelu.
Dnro 11/2014, annettu 23.2.2015**

Aluehallintoviraston päätöksen lupaehtoa 2 muutettiin.

Ks. myös työtuomioistuimen päätös TT 2015:75.

Oikaisuvaatimuksen tekijä: Pääluottamusmies A, Tehy ry

Vireille: 2.4.2014

Oikaisuvaatimuksen kohde:

Itä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueen päätös dnro ISAVI/78/04.07.02/2014, joka on annettu 26.3.2014.

X:n sairaanhoitopiirin kuntayhtymä on hakenut aluehallintovirastolta lupaa poiketa työaikalain (605/1996) 6 §:n säännöksistä. Hakemus on koskenut sairaanhoitopiirin ensihoitopalvelussa työskentelevää henkilöstöä. Työaikalain 14 §:n 1 momentin (1518/2009) mukaan aluehallintovirasto voi antaa määräämillään ehdoilla luvan poiketa mainitun lain 6 §:n säännöksistä, jos työ on laadultaan sellaista, että sitä suoritetaan vain aika ajoin sen vuorokautisen työajan kuluessa, jona työntekijän on oltava valmiina työhön. Poikkeusluvassa on työaikalain 22 §:n 4 momentissa edellytetyin tavoin mainittava myös ne perusteet, joiden mukaan ylityöstä maksettava korotettu palkka lasketaan.

Ensihoitopalvelussa työn on ilmoitettu koostuvan varsinaisista ensihoitotehtävistä ja muusta työstä. Ensihoitotehtävät ovat potilaan hoitoa ja kuljettamista, ja niihin kuuluvat tehtävän vastaanottaminen ja ajo kohteeseen, kohteessa potilaan hoitaminen ja kirjaaminen, tarvittaessa potilaan kuljettaminen sairaalaan, terveysasemalle tai vuodeosastolle, potilaan luovuttaminen sekä tehtävään liittyvät huoltotyöt. Muuna työnä puolestaan suoritetaan auton ja varusteiden tarkistamista ja täydentämistä, perusterveydenhuollon yhteistyötehtäviä sekä erilaisia koulutustehtäviä.

Lupaa on haettu enintään 24 tunnin työvuoron teettämiseen. Työvuorosta 12 tuntia on määritelty aktiiviseksi työksi, minkä lisäksi sen kuluessa voi aika ajoin tulla hälytysluontoisia tehtäviä. Säännöllinen viikoittainen työaika on tarkoitettu järjestää kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen mukaisesti keskimäärin 38 tunniksi 15 minuutiksi. Tasoittumisjakson pituus on ilmoitettu sovittavaksi paikallisesti ammattijärjestöjen kanssa. Paikallisesti sovittaisiin niin ikään 12 tunnin ns. päivävuo- rosta sellaisissa sairaanhoitopiirin ensihoidon yksiköissä, jotka ovat ns. perustason päiväyksiköitä. Sama henkilö voisi työnantajan mukaan tehdä joko mainittuja päivävuo- roja tai 24 tunnin työvuoroja. Vuorojen väliin jäävää aikaa määritettäessä otettaisiin huomioon vuorokausilepoa ja viikoittaista vapaa-aikaa koskevat työaikalain säännökset.

Pääluottamusmies A ja *varapääluottamusmies B* (Tehy ry) ovat puoltaneet poikkeuslupan myöntämistä 24 tunnin mutta eivät sitä lyhyempiin työvuoroihin. 12 tunnin työvuoroista voidaan heidän mukaansa sopia paikallisesti. Myös toinen ensihoidon työntekijöitä edustava ammattiliitto (Suomen Palomiesliitto SPAL ry) on hyväksynyt mainittujen pääluottamusmiesten esittämän puollon vuodeksi 2014 myönnettävää lupaa varten.

Itä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue on työaikalain 14 §:n 1 momentin ja 22 §:n 4 momentin nojalla tekemässään päätöksessä myöntänyt X:n sairaanhoitopiirin kuntayhtymälle luvan poiketa ensihoitopalvelun henkilöstön osalta työaikalain 6 §:n säännöksistä seuraavin ehdoin:

- 1) Viikoittainen säännöllinen työaika on kunnallisessa yleisessä virka- ja työehtosopimuksessa sovittu yleistyöajan mukainen keskimäärin 38 tuntia 15 minuuttia. Tasoittumisjakson pituus neuvotellaan erikseen paikallisesti ammattijärjestöjen kanssa.
- 2) Palvelusvuoron pituus saa olla enintään 24 tuntia ja päivävuorossa enintään 12 tuntia. Tehollinen työaika palvelusvuorossa koostuu ensihoidon hälytystehtävistä, auton ja varusteiden tarkistamisesta ja täydentämisestä, perusterveydenhuollon yhteistyötehtävistä sekä koulutustehtävistä. Muu aika on lepoa ja tehtävien odottelua. Tehollisen työajan osuus 24 tunnin palvelusvuorossa saa olla noin 12 tuntia ja 12 tunnin päivävuorossa noin 9 tuntia.
- 3) Työnantajan on seurattava tehollisen työajan osuutta palvelusvuoroissa.
- 4) Ylityöstä, jota tehdään työvuorolistaan merkityn säännöllisen vuorokautisen työajan lisäksi, maksetaan kahdelta ensimmäiseltä tunnilta 50 %:lla korotettu palkka ja sitä seuraavilta tunneilta 100 %:lla korotettu palkka.
- 5) Muilta osin noudatetaan kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen yleistyöaikaa koskevia määräyksiä.
- 6) Lupa on voimassa 26.3.2014–31.12.2015.

Aluehallintovirasto on päätöksensä perusteluissa todennut hakijan ilmoittaman työn laadultaan sellaiseksi, että sitä suoritetaan vain aika ajoin sen vuorokautisen työajan kuluessa, jona työntekijän on oltava valmiina työhön. Koska säännöllinen työaika ensihoidossa perustuu poikkeuslupaun, on lupapäätöksessä katsottu tarpeelliseksi määrittellä myös päivävuoron pituus.

Oikaisuvaatimus:

Pääluottamusmiehen A on vaatinut aluehallintoviraston päätöksen oikaisemista seuraavasti:

- 1) Luvassa myönnetty 24 tunnin työvuoro tulee määrittää selkeästi 24 tunnin eikä enintään 24 tunnin pituiseksi. Tehollisen työajan enimmäismäärä vuoroa kohden on määritettävä yksiselitteisesti 12 tunniksi ilman väljentävää ”noin”-ilmaisua.
- 2) Lupaa 12 tunnin työvuoroon (päivävuoro) ei tule myöntää. Jos lupa kuitenkin myönnetään, on tehollinen työaika määritettävä enintään 6 tunniksi.

Oikaisuvaatimuksen perusteet:

Luvan myöntäminen 12 tunnin työvuoroon ei pääluottamusmiehen mukaan ole kuulunut aluehallintoviraston toimivaltaan, koska tällaisesta järjestelystä on mahdollista tehdä paikallinen sopimus.

Pääluottamusmiehen mielestä kysymys ei ole työaikalaisissa edellytetystä aika ajoin työskentelystä, kun työtä on tarkoitus teettää lähes kaikki 12 tunnin työvuoroon sisältyvät tunnit. Työn kuormitta-

vuotta lisää se, että tavanomaisia peruspalveluja teetetään jatkuvan hälytysvalmiuden ohella. Työntekijöiden työaikasuojaus olisi parempi, jos poikkeuslupa myönnettäisiin normaaliin tapaan 24 tunnin työvuoroon, jossa aika ajoin suoritettavien työtehtävien kesto rajoitettaisiin 12 tuntiin.

Työneuvoston päätös:

Itä-Suomen aluehallintoviraston päätöstä dnro ISAVI/78/04.07.02/2014 muutettiin seuraavasti:

Tehollisen työajan osuus 24 tunnin työvuorossa saa olla enintään 12 tuntia ja 12 tunnin työvuorossa enintään 9 tuntia (lupaehtojen kohta 2).

Muilta osin aluehallintoviraston päätöksen lopputulosta ei muutettu.

Päätöksen perustelut:

Työaikalain (605/1996) 6 §:n mukaan säännöllinen työaika tulee järjestää enintään kahdeksaksi tunniksi vuorokaudessa ja keskimäärin enintään 40 tunniksi viikossa. Saman lain 14 §:n 1 momentissa (1518/2009) on kuitenkin säädetty mahdollisuudesta poiketa näistä rajoituksista aluehallintoviraston antamalla luvalla. Poikkeuslupa voidaan antaa, jos työ on laadultaan sellaista, että sitä suoritetaan vain aika ajoin sen vuorokautisen työajan kuluessa, jona työntekijän on oltava valmiina työhön.

Oikaisuvaatimuksen tehneen pääluottamusmiehen mielestä aluehallintovirastolla ei ole ollut toimivaltaa myöntää työaikalain 14 §:n 1 momentissa tarkoitettua poikkeuslupaa sellaiseen järjestelyyn, josta työ- tai virkaehtosopimuksen mukaan voitaisiin sopia paikallisesti. Työneuvosto toteaa, että lupa koskee vain työaikalain 6 §:n säännöksistä poikkeamista. Työnantaja ei sen perusteella vapautu velvollisuudestaan noudattaa esimerkiksi työ- tai virkaehtosopimuksen määräyksiä. Samasta syystä poikkeusluvan myöntäminen ei ole riippuvainen työnantajan tekemistä sopimuksista eikä siitä, voitaisiinko lupahakemuksessa tavoiteltu työaikajärjestely toteuttaa myös sopimusperusteisesti. Paikalliseen sopimiseen kelpuuttavien työ- ja virkaehtosopimusten määräysten tulkinta kuuluu työtuomioistuimen yksinomaiseen toimivaltaan.

Aluehallintoviraston tavoin myös työneuvosto pitää ensihoitopalvelussa suoritettavia töitä pääasias-
sa hälytyssidonnaisina ja näin ollen laadultaan sellaisina, että niitä suoritetaan vain aika ajoin koko-
naisuudessaan työajaksi määritellyn työvuoron kuluessa.

Asiassa ei ole ilmennyt perusteita rajoittaa poikkeuslupa koskemaan vain tarkalleen 24 tunnin työ-
vuoron teettämistä. Työnantaja voi siten järjestää työvuorot myös mainittua lyhyemmiksi. Luvan
myöntämisen edellytyksenä on, että työtä suoritetaan työvuoron kuluessa vain aika ajoin. Ensihoi-
topalvelun työtehtävät huomioon ottaen työneuvosto katsoo, että enintään 9 tunnin tehollinen työ-
aika 12 tunnin työvuorossa täyttää edellytyksen työn suorittamisesta vain aika ajoin työvuoron ku-
luessa.

Poikkeusluvan mukaiset teholliset työajat ovat ehdottomia enimmäisaikoja, ja sellaisina ne tulee
määrittää lupapäätöksessä täsmällisesti. 24 tunnin työvuorossa tehollinen työaika saa olla enintään
12 tuntia ja 12 tunnin työvuorossa enintään 9 tuntia.

Sovelletut lainkohdat:

Työaikalain 14 §:n 1 momentti (1518/2009).

Päätös on yksimielinen ja se perustuu puheenjohtaja Pärnäsen, jäsenten Meklin, Niittylä ja Romo
sekä varajäsen Virtasen mielipiteeseen.